

EIROPAS DIALOGI

EIROPAS DIALOGI 3

ed

EIROPAS DIALOGI

EIROPAS KOMISIJAS DELEGĀCIJA LATVIJĀ
EUROPEAN COMMISSION DELEGATION IN LATVIA

Rīga 2003

Sastādītājs un galvenais redaktors, *EIROPAS DIALOGU* vadītājs *Igors ŠUVAJEVS*

Korektore *Lāsma JAŠKOVSKA*

Atbildīgā par izdevumu *ESIC* informācijas eksperte, projekta *EIROPAS DIALOGI* vadītāja *Ineta KIVLE*

Mākslinieciskais noformējums *Rīgas Zīmogu fabrika*

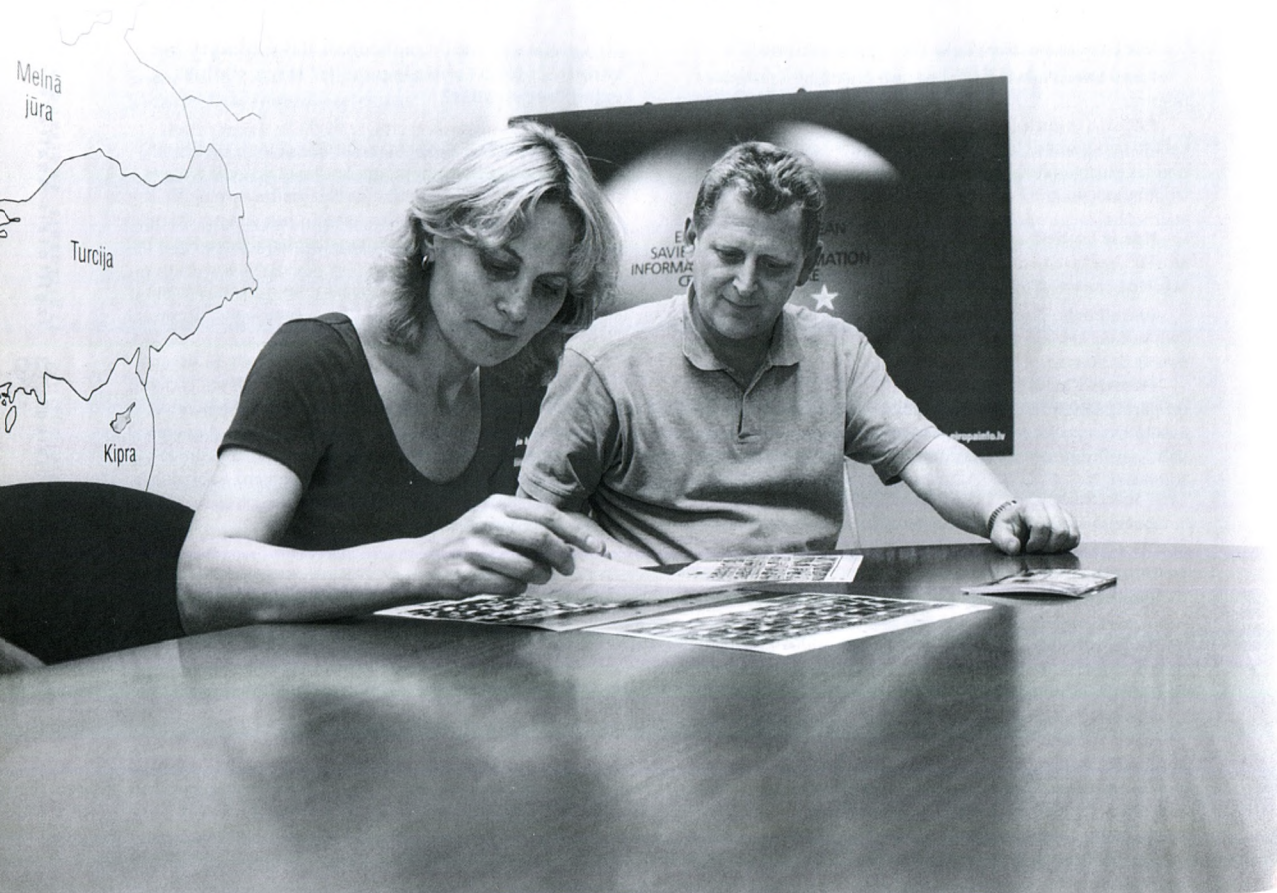
Foto *Gatis VANAGS*

Vāka foto *Gunārs ŠMERLIŅŠ*

Saturs

Igors Šuvajevs. Priekšvārds	5
Ceļi un neceļi Eiropas kultūrā	6
Igors Šuvajevs. Ievads	7
Helēna Demakova. Eiropas kultūras ceļi un neceļi	8
Bonifācijs Daukšts. Ceļi, neceļi un ielas	12
Jautājumi un atbildes	16
Politikas estētika un ētika	18
Igors Šuvajevs. Ievads	19
Sergejs Kruks. Vārda cilvēki	20
Artis Svece. Viņpus morālistiem un ierēdņiem	23
Jautājumi un atbildes	26
Klonētais cilvēks?	30
Igors Šuvajevs. Ievads	31
Valdis Pirāgs. Ivars Mazjānis. Klonēšana no ētiskā un medicīniskā skatpunkta	32
Leons Taivāns. Klonēšana kā filozofija un antropoloģija kā zooloģija	36
Jautājumi un atbildes	40
Eitanāzija – labā nāve?	44
Igors Šuvajevs. Ievads	45
Ilmārs Lazovskis. Par eitanāziju	46
Dmitrijs Kalniņš-Bergs. Bēgšana no dzīves	49
Jautājumi un atbildes	54
Eiropiskā un latviskā kino nāve	56
Igors Šuvajevs. Ievads	57
Viktors Freibergs. Vizualitāte un kino	58
Agris Redovičs. Eiropas kino nāve?	61
Jautājumi un atbildes	66
Izglītotais analfabēts	68
Igors Šuvajevs. Ievads	69
Ivars Lācis. Izglītība un analfabētisms: vai šķirtne ir viegli ieraugāma?	70
Pēteris Cimdiņš. Satraukums Eiropas izglītības telpā	74
Jautājumi un atbildes	78
Ineta Kivle. Noslēdzies projekts Eiropas Dialogi	80

Eiropas Komisijas delegācijas Latvijā projekts EIROPAS DIALOGI

Ar šo grāmatu ir noslēdzies Eiropas Komisijas delegācijas Latvijā finansētais sabiedrības informēšanas projekts *Eiropas Dialogi*. Vēsturiski *Eiropas Dialogi* izveidojās kā divkāršs pasākums, jo katrs *Dialogs* reizē bija gan notikums – reāla, dzīva viena vakara saruna, gan atkalatgriešanās pie sarunas publicētajā grāmatas tekstā. Nebūt viss izteiktais ir izlasāms, un, cerams, ka *Dialogu* apmeklētājiem un dalībniekiem, lasot diskusijas, atmiņā atausīs noskaņojums, kas valdīja ES Informācijas centrā.

Eiropas *Dialogu* publikācijās ir ievietoti autoru priekšlasījumi un atspoguļotas notikušās diskusijas. Katra *Eiropas Dialogu* grāmata atšķiras. Pirmajā ir publicēti tikai autoru teksti, otrajā – priekšlasījumi un diskusiju audio ieraksti, bet trešajā – priekšlasījumi un intervijas ar autoriem, kurās uzstādītie jautājumi balstījās uz sarunās teikto.

Ja atskatās uz kopā ar *Eiropas Dialogiem* pavadīto laiku, jāatzīst, ka pastāvēja zināma nedrošība, vai tēma, kurai veltīta kāda no sarunām, šoreiz ir istā un vietā. Runājot par ne pavisam vienkāršām lietām, it īpaši, ja auditorija pēc savas sagatavotības ir ļoti dažāda, pastāv iespēja vienam otru pārprast vai nesaprast. *Dialogos* publiski tika diskutēts par Eiropai un Latvijai svarīgiem jautājumiem, par kuriem vienlaicīgi runāja kompetenti eksperti, kuri ar šo lietu nodarbojas vairākus gadus, kā arī apmeklētāji, kuriem *Dialogos* uzstādītā tēma šķita interesanta, un šeit bija iespēja to domāt no jauna un iepazīties ar citu viedokli. Ja saruna notiktu šaurā zinātāju laukā – tā būtu profesionālāka, bet, iespējams, arī garlaicīgāka. Raibā publika brīžiem diskusijas norisi tematiski cēla, brīžiem to atmēta atpakaļ. *Dialogos* būtiski bija apjaust noteiktās tēmas aktualitāti un dzīvotspēju – mēs par to domājam, izsakāmies, tātad tā mums ir nozīmīga. Bieži diskusija it kā pati sevi radīja citu ievirzi nekā bija iecerēts, un tās dalībnieki problēmai pievērsās jaunā skatījumā. Izsauciens “Par ko mēs isti te runājam!” atskanēja itin bieži. To varētu izteikt arī ar citiem vārdiem, “Vai šobrīd mēs esam uz ceļā!” Ik pa laikam izteikties gribētāju bija tik daudz, ka plānoto divu stundu vietā diskusija ieilga līdz pat četrām, piecām. Šis projekts bija jaunas publiskas diskusijas pieteikums Latvijas sabiedrībai. Apmeklētāju atsaucība un ieinteresētība pasākumu notikšanu attaisnoja, un *Dialogi* izvērtās par vietu, kur runāt par Latvijai nozīmīgām lietām, kopā pavadīt laiku, nejusties kā svešiniekam, satikt draugus. Vienu vakaru mēnesī ES Informācijas centrā notika savdabīga dzīve, kas pulcināja kopā filosofus, māksliniekus, žurnālistus, literātus, studentus,

kinojaudis. Izveidojās pastāvīgs apmeklētāju pulciņš. Dažkārt neoficiālā diskusiju daļa ieilga, un, iespējams, kļuva par vērtīgāko pasākumā. Dažkārt notiekošās diskusijas laikā sevi jau pieteica nākamā *Dialogu* tēma, iepriekš neizdomāta un neiercerēta – tā apliecināja sevi kā nepieciešamu un vajadzīgu.

Lai apliecinātu, kas tad īsti ir cik daudz ir noticis *Eiropas Dialogu* projektā, minēšu dažus skaitļus. Pirmais *Eiropas Dialogu* pasākums notika 2000. gada 22. decembrī, un tas sākās ar jautājumu “Kas ir Eiropa?”, bet noslēdzās ar 2003. gada 31. marta *Dialogu*, kura jautājums bija “Klonētāis cilvēks?” un kas pēc skaita bija divdesmit pirmais. Katrs no *Dialogiem* bija savā gaisotnē, noskaņā, un noteiktā tēmā.

No projekta pirmsākumiem *Dialogus* vadīja Latvijas Zinātņu akadēmijas korespondentājoceklis, Dr. phil. Igors Šuvajevs, kurš ar savu tēmu pieteikumiem, niansēto attieksmi un uzstādītajiem jautājumiem *Dialogam* ļāva rast ceļu, un apliecināja to, ka nebūt visu iepriekš var iestudēt. Diskusijas telpā, kurā vidēji atradās 30 – 50 cilvēku, katrs bija atnācis ar savu viedokli un priekšstatu, un *Dialogā* izvirzītā tēma katru bija uzrunājusi citādāk.

Kopumā *Eiropas Dialogos* ir piedalījušies vairāk kā 700 interesentu, bet ar saviem priekšlasījumiem uzstājušies 43 Latvijā un Eiropā pazīstami eksperti dažādās sfērās: filosofijā, kultūrā, mākslā, medicīnā, reliģijā, arhitektūrā, ekonomikā, vēsturē, literatūrā, valodniecībā, politikā, virtuālajā pasaulē. Jāsaka, ka publikas ieinteresētība un atsaucība, apmeklējot diskusijas, nav mērojama tikai kvantitatīvi. *Eiropas Dialogu* mērķis bija izteikt savas domas un apzināties, kā mēs redzam Latviju un mūsu kultūras pamatvērtības laikā, kad bija izdarāma izvēle: pievienoties *Eiropas Savienībai* vai ne. *Dialogos* izteiktie viedokļi neizsaka *Eiropas Savienības* oficiālo politiku un nostādnes, bet gan mums svarīgo, aktuālo, būtisko. Jācer, ka *Eiropas Savienības Informācijas* centrā iedibinātā diskusiju tradīcija, kas kopā pulcināja līdzīgi un atšķirīgi domājošos, veicināja dialoga tradīciju Latvijā.

Sīrsnīgs paldies priekšlasījumu autoriem, *Dialogu* apmeklētājiem, kā arī visiem, kas ar savām idejām, klātbūtni un darbu veicināja *Eiropas Dialogu* notikšanu *Eiropas Savienības Informācijas centrā!*